

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah štev. 3.

Št. 16.

V Ljubljani, 31. avgusta 1897. Leto XIV.

Obseg: Zgodnja grafenburžanka. — Pokončevanje listnih in krvavih ušij. — Čebela, prijateljica sadnemu drevju. — Je li treba tudi svinje snažiti. — Kratka pravila za ohranitev živalskega zdravja. — Ali je Tómasova žlindra važna za naše kraje? — O prihodnji trgatvi. — Kužne bolezni domačih živalij. (Dalje.) — O pobiranju semena jelovega drevja. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene.

Zgodnja grafenburžanka.

To v resnici zelo okusno, debelo in lepo zgodnjo črešnjo, katero kaže podoba 34., so pred nekterimi leti vzgojili iz koščice v cesarski drevesnici v Brumatu (Dolnja Alzacija). Zgodnja grafenburžanka je najboljša zgodnja črešnja. Ker je prvotno drevo lepo, visoko, piramidi podobno, zelo zdravo in še ni nikdar izcejalo smole, ne še imelo listne bolezni, čeprav raste na zelo puisti, peščeni zemlji, priporoča se za poskuse, ker je vredna večjega ruzširjenja. Drevesca se dobe v gori omenjeni drevesnici.

Pokončevanje listnih in krvavih ušij.

Velika nadloga za sadjarja so razne listne uši, nahajajoče se na posameznih sadnih vrstah, ki so se to poletje zopet v obilici prikazale. Največjo škodo pa napravi rusa jabolčna ušica in zelena ušica na hruševih drevesih, ker vsled njihovega pika listje boleha in se zgrbanči, vrhovi mladik pa se skrivijo. Po naročilu ravnateljstva deželne poljedelske šole so se v sadovnjakih zavoda delali poskusi z raznimi sredstvi, od katerih se je dobro obnesla enoodstotna raztopina virginijevega izvlečka in dveodstotna raztopina mazavega mila in kvasije. Ker pa se virginijev izvleček težko dobi, zato naj bi se v pokončevanje ušic rabilo to le sredstvo. 1 $\frac{1}{2}$ kilograma mazavega mila se v petih litrih vode kuha pol ure, da se naglo in čisto raztopi in se potem zredči s 100 litri vode; v to milnico se pomeša $\frac{3}{4}$ kilograma pravega mrčesnega praška, in tekočina je takoj za rabo. Pri majhnih drevesih se ušivi vrhovi mladik z listjem vred

pomočijo v plosko skledo, večja drevesa pa se dobro poškopirajo od vseh strani s škropilnico. Uši in mravlje zatem polagoma, ali gotovo poginejo. — Povedano bodi, da 1 liter te tekočine res pride na 1 $\frac{1}{2}$ kr., ali pomaga pa zanesljivo; tudi se ne posmodijo mladike in listi, čeprav solnce sije. Da smo pa previdni za vsak slučaj, priporoča se navzlic temu škropiti ob večernem času. Vselej, predno se tekočina odvzame, jo je treba v sodu dobro zmešati, ker se mrčesni prašek kakor blato vseda na dno. Ta tekočina deluje tudi proti krvavim ušem in se more v ta namen brez škode pripraviti dvakrat tako močna. Sadjarji naj vzamejo ta ugodni uspeh v vednost, da se ga okoristijo, ako bo treba.

Nadaljnji poskusi so pokazali, da zadošča tudi $\frac{1}{2}$ kilograma pravega mrčesnega praška in enaka množina mila, da se pomorijo listne in krvave uši. Na ta način pride hektoliter tekočine 40 kr. boljši kup, in velja potem liter tekočine 1 $\frac{1}{4}$ kr., kar gotovo ni drago, če se vzame v poštev zanesljivi učinek. Rečena tekočina ne pomori samo listne in krvave uši, kakor tudi mravlje na vrtnicah in na sadnem drevju, temveč tudi nadležne hrušve skokice na hruškah.*)

Slednjič bodi še povedano, da je listne ušice na visokodebelnih drevesih popolnoma pokončati bilo mogoče šele z Rieger-jevo drevesno škropilnico s podaljšano cevjo in da najtanjši curek zgornje tekočine iz omenjene škropilnice zadošča, da se odpravijo na deblu ali v vrhu nahajajoče se naselbine krvavih ušij. Vse drage tekočine so torej za pokončevanje krvavih ušij nepotrebne.

C. Grossbauer v „Gosp. Gl.“

*) S to tekočino se morejo pokončevati tudi listne uši na hmelju, zelju i. dr.

Cebela, prijateljica sadnemu drevju.

V 11. št. „Gospodarskega Glasnika“ s 15. dne junija 1897. l. je sadna izkoriščevalnica v Gradcu objavila sestavek nekega francoskega lista z naslovom „Čebela, sovražnica jabolčnemu cvetoderu.“ Ta sestavek slove tako-le: „Kako čebela varuje cvetje, je lahko razvidno. Nektarije, t. j. cvetni organi, ki izločujejo med, leže na dnu cveta, in nektar privabi čebele, in pri tem se cvet oplodi. Kakor hitro pa se je oploditev izvršila, preneha tvorjenje novega nektarja, zakaj od tega trenutka porabi cvetje ves sok za razvoj ploda. Potem pa tudi takoj odpadejo lepo barvani cvetni listi; mrčes jih torej ne more zgrbančiti.“

Dogodki in življenje jabolčnega cvetodera pa kaže, da je čisto nemogoče, da bi čebela dospela do nektarijev cvetu, kjer se je naselila žuželka, torej tudi ni mogoče, da bi čebela tako cvetje oplodila.

Jabolčni cvetoder prezimi kakor hrošč v zemlji ali pod suho skorjo na deblu, izleze pa spomladi, kakor hitro se v popkih vzbudi rast. Samica napravi v še nerazvit cvet luknjico in položi vanj jajce. V nekaterih dneh se izvalé iz jajčec breznožne ličinke, ki razgrizejo cvetne organe, torej zabranijo tvorjenje plodú. Zmotajo tudi lepo barvane cvetne liste, ki porjavijo in se posušijo, ne da bi se bili odpri.

Korist, ki jo opravljajo čebele proti jabolčnemu cvetoderu, je treba iskati v drugem oziru.

V kraju, kjer imajo mnogo čebel, obiščejo te marljive živalce vsak cvet.

Tako se oplodijo vsi cvetovi, katerih ni napadel cvetoder. Vsled oploditve vseh zdravih cvetov pa se potem škoda jabolčnega cvetodera dosti manj pozna. Čebele torej ne odvrčajo tega škodljivca, temveč samo manjšajo njegovo škodo.

Čebela torej v vsakem oziru zasluži — tako zaradi neposrednjega haska, ker znaša vosek in strd, kakor še bolj zavoljo posrednjega, ker mnogo pripomore k oploditvi naših sadnih dreves — da se bolj razmnoži in da čebelarji in sadjarji z njo lepše in bolj usmiljeno ravnajo.

Jožef Löschnig v „Gosp. Gl.“

Je li treba tudi svinje snažiti.

Pri umni reji donašajo prasiči obilnih koristij. Od svinje lahko malo da ne vse obrneš v prid; tudi parklji, kosti, ščetine in čreva ne gredo v nič. Svinjsko meso in mast je skoro edini pobiljšek, kterege si privoščijo ubož-

nejši kmetovalec. Prasič se spita v kratkem času ter vrže lepe bankovce; za debela svinčeta se najdejo vedno dobri kupci. Ali svinje bi dajale še mnogo več dobička, ako bi jih pravilno držali (gleštali), tečno krmili in večkrat snažili. Naš gospodar pa tega ne pozna. On svinjo povsem zanemarlja, na pravilno hranjenje in na zdrave hleve se ne ozira, za čistočo in in snago se prav nič ne briga; za vsako drugo domačo žival bolj skrbi, kakor za prasiča. In baš to je največja napaka pri naših svinjerejih; zaradi tega toliko boleznij, toliko nesreč in toliko neuspehov!

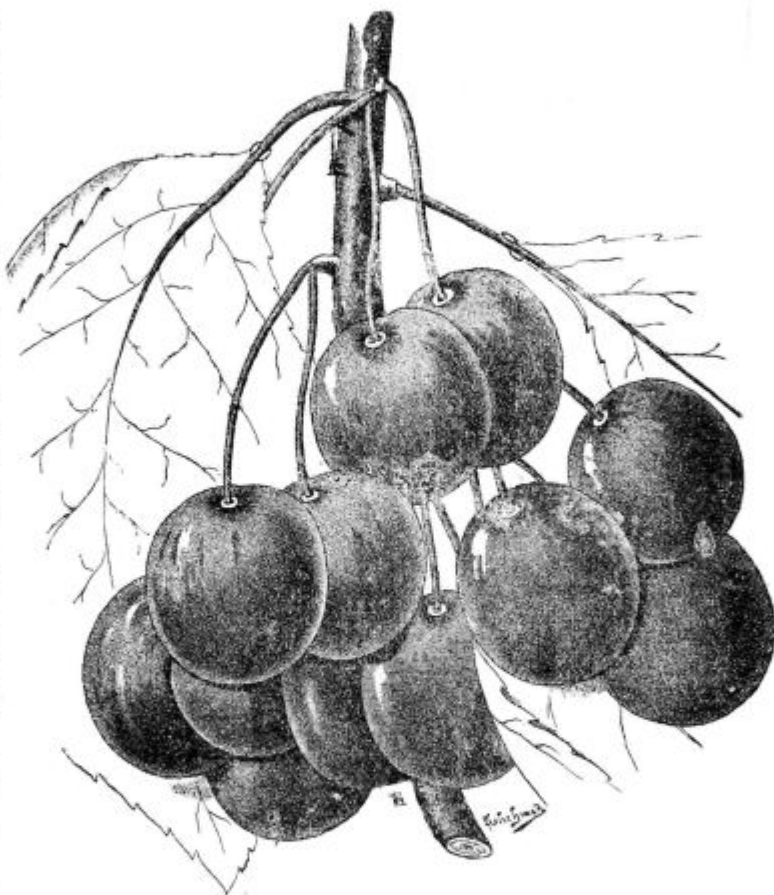
Glede na krmljenje in na snago store naši posestniki navadno to-le: V nesnažno, s staro, okisano pičo do polovice napolnjeno korito vržejo nekoliko klaje, sem

in tja površno nasteljejo. Edino, kar store za svinjsko snago, je površno nastiljanje. Ljudje žive namreč še dandanes v neki nespamtni veri, ktera uči krivo, da se valja prasič zavoljo same nesnažnosti po blatu. „Čim bolj je svinja blatna, čim bolj nesnažna, tem bolj ji tekne, tem bolj se redi,“ tako zatrjujejo neumni nevedneži. To misel so podedovali od svojih starih očetov in še dandanes se je drže, kakor klošč pasje kože. Pred toliko in toliko leti ni bila živinoreja tako razvita, kakor je današnje dni. Ljudje so videli, da se valja svinjče po blatu, ter so dejali: „Glej no, kako mu to dobro de.“ To mnenje se je preneslo od očeta na sina, od tega na njegove otroke, in tako je šlo od ust do ust ter se je ohranilo med nekterimi nepokvarjeno do današnjega dne. Hvala Bogu, da se nahajajo tudi že gospodarji, kateri so

se otrsli starinske navade ter se drže novih in koristnih izkušenj. Umen živinorejec da prasičem dosti sveže vode, da se v njej okopljejo, očistijo in ohlade; nadalje jih omiva vsak dan s hladno vodo, potem jih pa odrga s slamo. Debele svinje spira tudi pozimi — a ne z mrzlo, ampak z mlačno vodo — in kasneje jih odrga s kunjó, da se posuše. Ta posel izvršuje v gorkih svinjakih, kajti znano mu je, da se sicer prasiči prehlade.

a) Svinja ljubi čistočo in snago baš tako, kakor vsaka druga domača žival. b) Čist in snažen prasič je vedno bolj zdrav ter c) donaša večjih dohodkov, kakor nečist in umazan. To troje bom skušal častitemu čitatelju v kratkem dokazati, da bo v prihodnje umno ravnal, sebi v korist, a meni v veselje.

Prasič pušča svoje blato vedno v istem kotu svinjaka, da si ne ogrdi vsega ležišča; nikdar se ne vleže na onesnaženi prostor. Ako je le še nekoliko čiste slame v hlevu, poišče si jo ter se zarije v njo. Ker se osnaži vedno v enem kotu in ker se ne vleže v blato, zatorej

Podoba 34.

ljubi čistočo in zametuje nesnago. Res je, da se svinja rada drži blata, luž in mlak, a to stori le zaradi tega, da se ohladi. Privošči svinji čiste vode za kopanje, osnaži jo po koži, in prepričal se boš, da ne pojde nič več v blato in mlako. Ali si že videl kdaj, da se je valjalo svinjče pozimi v blatu? Pozimi tega ne stori, ker mu ni vroče, a po letu mora iti v nesnažne mlake, ker mu ne daš hladne in čiste vode.

Snaženje kože in omivanje z vodo je svinjam ravno tako ali še bolj koristno, kakor ostalim domačim živalim. Zaradi pomanjkanja vode in nesnažnosti nastane mnogo svinjskih bolezni. Vsak se je že lahko prepričal, da bolehajo prasiči poletu češče, kakor pozimi. Vzrok tej prikazni je nesnaga in velika vročina, koja škoduje posebno debelim svinjam. Ta povzročiteljica pa se lahko odstrani s hladno vodo in snaženjem. Pravi nespametnež je torej tisti, ki se ne varuje škode. Zakaj pogine v železniških vozovih toliko debelih prasičev? Zavoljo tega, ker jim primanjkuje sveže (frišne) vode, da bi se skopali in ohladili. Kaj je vzrok različnim izpuščajem na koži, kateri so včasih precej nevarni, ker se jim pridruži huda groznica? Najprvi, najpoglavitejši in najčešči vzrok tej bolezni je vročina in nesnaga. Uši opazamo največkrat na blatni in zanemarjeni koži; čista živina ne postane ušiva. Akoravno se priklati sem in tja kaka uš, vendar se hitro odstrani s snaženjem. V nesnažnih svinjakih dobe zanemarjeni pujski včasih toliko ušij, da začno hirati in hujšati in često tudi poginejo. Gnoloba ščetin je jako nevarna svinjska bolezen, vsled ktere pocpa mnogo živalij. Na gnolobi ščetin bolen prasič postane slab, nevečen in kasneje prav nič ne je. Dlesna mu je vneta, iz gobca se izceja smrdljiva slina. Ščetine tičijo prav rahlo v koži, malo dete jih more izpuliti; na koncu vsake izpuljene ščetine opazimo kapljico črne krvi. Žival vidno hira, da, često tudi pogine. Kaj pa je vzrok tej bolezni in kako jo zabranimo? Najpoglavitejši vzrok gnolobi ščetin je nesnaga. Omenjeno bolezen odvrnemo tako-le: Svinje imejmo v snažnih svinjakih, dajajmo jim tečne piče ter sveže vode za pijačo in kopanje in slednjič jih očedimo vsak dan po koži. Prasiči postanejo ikravi, ako se klatijo po nečistih kotih in po straniščih, kjer se nahaja človeško blato. Živinozdravstvo uči, da se prikaže rdečica ali svinjska kuga največkrat med svinjami tistih gospodarjev, kateri jih drže vse leto v nečistih hlevih ter se za snaženje prav nič ne zmenijo. Nesnaga sicer ne povzroči svinjske kuge, ali vendar jo pospešuje, t. j. nesnažne živali zbole češče, kakor pa snažne.

Čeden in čist prasič se bolj razvija, hitreje raste ter se bolj spita, kakor nečist in nesnažen. To uči vsakdanja izkušnja, in o tem se more vsak sam prepričati. Bodi mi dovoljeno v dokaz navesti vzgled, kterega sem izvršil pred nekoliko leti: Za poskus sem odbral dve popolnoma podobni svinji. Bili sta enako stari, enako veliki ter enako težki. Prva je bila 14 dni v nečednem hlevu, rila je po blatu, kolikor ji je bilo drago, ter se ni prav nič čedila. Drugo svinjo pa sem ukazal zapreti v čist svinjak, vsak dan so jo izmili s svežo vodo, in in tudi za kopanje je bila hladna voda vedno pripravljena. Obe svinji sta dobivali enako hrano v enaki meri. V 15 dneh je tehtala čisto in čedno držana svinja blizo 1 kilogram več, kakor njena nesnažna tovaršica.

Otresi se, ljubi čitatelj, zastarele in jako napačne misli, da ni potrebno snažiti prasičev. Samo poskusi in redno izvršuj, kar sem ti nasvetoval, korist in dobiček ne izostaneta.

Kratka pravila za ohranitev živalskega zdravja.

1.) Ne napajaj vroče in potne živine z mrzlo vodo ter je ne puščaj na prepihu ali v mrzlih hlevih.

2.) Na potu daj konjem vode, predno poženeš, a ne, kedar ustaviš.

3.) Napajaj domače živali s čisto, svežo, ne premrzlo, a tudi ne pretoplo vodo.

4.) Ne napajaj pred krmljenjem.

5.) Krmi živino ob natanko določenem času.

6.) Nikar ne pokladaj vele in sparjene detelje, da zabraniš hitro napenjanje in pogubonosno ujedanje.

7.) Deteljo in travo pokosi v početku cvetja.

8.) Spomladi in jeseni ne pasi prezgodaj v jutru in ne prepozno na večer.

9.) Predno izženeš na pašo, vrzi živini malo suhe klaje.

10.) Žrebet, telet in jagnet ne pasi nikoli po rosnih pašnikih

11.) Ne goni nobene domače živali na zmrzle pašnike.

12.) Vlažni in močvirnati pašniki so škodljivi vsem domačim živalim. osobito ovcam.

13.) Po strnišču in detelji pasi samo nekoliko minut.

14.) Imej samo toliko živine, kolikor je moreš dobro prehraniti.

15.) Nikar živalske klaje hitro izpreminjati, temveč prehajaj polagoma od ene krme k drugi, različni.

16.) Mladim živalim, osobito bodoči vprežni in plemenski živini, ugaaja paša bolj kakor krmljenje v hlevu.

17.) Seno, oves in rezanica so najboljša in najzdravejša konjska piča; ostala krmila pa konjem manj ugaajo ali jim celo škodujejo.

18.) Svinjam prija najbolj kuhana piča.

19.) Ne krmi kromirjevke (krompirjeve cime).

20.) Mešaj svežo deteljo in travo med seno in slamo.

21.) Detelja je brejim samicam precej nevarna.

22.) Koruza in ječmen sta najprikladnejše žito za debelenje prasičev.

23.) Rež je najnevarnejša izmed vsega žita, zategadelj je ne krmi.

24.) Korenstvo ugaaja molznim kravam in pitalnim govedom, dočim ne prija mladi, nedorasli živini in konjem.

25.) Bukvica in bukvične tropine so konjem močno nevarne.

26.) Daj živini sem in tja po nekoliko soli.

27.) V bajerjih, kjer se napajajo domače živali, ne smeš razgrinjati konopelj.

28.) Ne pokladaj izprijene klaje, predno je primerno ne pripraviš in njene škodljivosti ne pomanjšaš.

29.) Solamura (slana mlaka) je strup domačim živalim.

30.) Hlevi morajo biti suhi, zračni, zadosti svetli, primerno topli, dovolj visoki, dosti prostorni, proti vzhodu obrnjeni in iznad okolišča malo povišani.

31.) Ne puščaj po plemenu konj pred dovršenim četrtim, goved in ovac pred poldrugim in svinj pred enim letom.

32.) Snetivo žito je brejim samicam zelo nevarno.

33.) Samice je treba v drugi polovici brejosti tečeje krmiti. Teden pred porodom pa naj se pritrga nekoliko klaje.

34.) Puščanje krvi, izpriena in težko prebavna klaja in premrzla ali smrdljiva voda so nevarne nosečim živalim.

35.) Nikar pri porodih po nepotrebnem pomagati.

36.) Mladič mora mlezivo posesati.

37.) Žrebe naj sesa štiri mesece.

38.) Žrebeta in teleta naj se spuščajo čisto na prosto, da si utrdijo zdravje in da postanejo močnejša in krepkejša.

39.) Snaženje, čohanje kože in umno gleštanje je polovica krmljenja in polovica zdravja.

40.) Za težka dela ne vprezaj konja pred dovršenim četrtem letom.

41.) Za hitro vožnjo namenjene konje goni počasi od doma, a proti domu zopet korakoma.

42.) Nikar konj preobkladati, nikar delati z njimi do obnemoglosti — privošči jim potrebnega počitka.

43.) Konjem ne ugaja večdnevno počivanje.

44.) Ne pozabi na pravilno podkovanje.

45.) Teleta moraš tečno krmiti.

46.) Dolgo trajajoča in hitra vožnja je volom škodljiva.

47.) Ne vprezaj vlač ob pekoči vročini.

48.) Pitalna goveda imej v temnem hlevu ter jih krmi ob natanko določenem času.

49.) Močvirnati pašniki, smrdljive luže, pokvarjeno krmivo, prah, deževno vreme in vročina so ovcam nevarni.

50.) Prasiče moraš čedno držati, večkrat jim nastiljati ter jih opirati s hladno vodo (osobito ob vročini), zakaj umno gleštani ščetinarji so bolj zdravi ter se hitreje debele, kakor pa nečisti in umazani.

Ali je Tómasova žlindra važna za naše kraje?

Nobeno umetno gnojilo se ni v zadnjem času tako priljubilo gospodarjem, kakor Tómasova žlindra. Kjerkoli so jo poskusili, da bi z njo izboljšali in pomnožili travniški pridelek, povsodi se je izvrstno sponesla. Pa ne samo na travnikih, ampak tudi na deteljiščih in pri drugih sadežih. Zaradi ugodnih uspehov, ktere je pokazala Tómasova žlindra povsodi, kjer so začeli z njo gnojiti, vpeljala jo je kmetijska družba kranjska tudi v naše kraje, in hvaležni ji moramo biti za to. Kako zelo je družba ustregla s prodajo tega gnojila, povzamemo lahko iz naslednjih števil. Leta 1895. je oddala družba celih 10 vagonov Tómasove žlindre, leto pozneje že 30 vagonov in letos jo je naročila 50 vagonov. Te številke jasno govoré, kako koristno je to gnojilo.

Da je Tómasova žlindra tako porabna in pripravna za izboljšanje pridelkov, to je pripisati najbolj fosforovi kislini, ktere se nahaja v 100 kg žlindre po 16 do 20 kg. Ugodno vpliva tudi apno, ktere se nahaja v njej 50 odstotkov; manjšega pomena pa so druge njene sestavine, kakor magnezija, železni okis, glinica, žveplena kislina in kremikova kislina. Najbolj važna je, kakor rečeno, obilna fosforova kislina, in zaradi te jo tudi kupujemo. Fosforova kislina je namreč poleg dušika in kalija najvažnejši živež za rastline, ktere v naši zemlji le premnogokrat primanjkuje, pa ne le po njivah, ampak prav posebno še na travnikih. — Zaradi tega nam tudi Tómasova žlindra na travnikih čudovito pomaga, in ravno tako koristno deluje nam tudi na deteljiščih.

Da se Tómasova žlindra že splošno rabi, to je pripisati pa tudi njeni ceni, kajti ona je sedaj med vsemi

umetnimi gnojili najbolj poceni. V prvih letih je veljalo 100 kg okoli 4 gld., sedaj se pa prodaja v Ljubljani, ki leži daleč proč od čeških tvornic, po 2 gld. 60 kr. kg. Veliko vredno je pri Tómasovi žlindri končno tudi to, da ne izdá samo za eno leto, kakor druga umetna gnojila, ampak da nam koristi po travnikih in drugodi skozi tri leta.

Za naše kraje je Tómasova žlindra še posebno važna iz lahko umevnih vzrokov. Pri nas imamo malo travnikov in v obče premalo krme. Nasledek tega je slabo rejena živina in prepričli dohodki od živinoreje. Ker nam pa živina primeroma še največ dohodkov prinaša, moramo skrbeti za obilnejšo krmo. To se tudi da doseči, pa le tem potom, če bomo začeli deteljišča, posebno pa travnike gnojiti. Za travnike in deteljišča pa ni nobenega boljšega gnojila, kakor je ravno Tómasova žlindra. Naši travniki so po nekterih krajih močno zanemarjeni in slabi. Prav lahko bi pa dobili od njih še enkrat tako bogate košnje, če bi jim privoščili nekoliko gnojila, ktere travniške rastline za dobro rast ravno tako potrebujejo, kakor vsaka druga rastlina. Ker pa pridelamo navadno komaj toliko hlevskega gnojila, da ga imamo dosti za njive, moramo na travnikih rabiti druga gnojila, in v tem oziru stoji na pravem mestu Tómasova žlindra.

Skraja se je nekaj časa mislilo, da Tómasova žlindra ni za vsako zemljo in lego pripravna, ampak le za mokre ali močvirne travnike. Sedanje izkušnje pa kažejo, da se sponaša na vsaki zemlji in v vsaki legi, če je le toliko vlažna, da se fosforova kislina lahko raztaplja. Ker potrebuje Tómasova žlindra za raztop fosforove kisline nekoliko več vlažnosti kakor druga umetna gnojila, zato jo je treba že jeseni raztrositi po travnikih in deteljiščih. V deževnih krajih jo raztrosimo tudi lahko v zgodnji pomladi. Za 1 oral je treba 350 do 450 kg te žlindre, in ker velja 100 kg 2 gld. 60 kr., nas stane gnojenje na 1 oralu po 10 gld. 40 kr. Ta trošek se razdeli na tri leta in se gotovo poplača.

Tómasovi žlindri radi primešamo na travnikih še kajnit, ki je tudi ceno gnojilo in važno zaradi tega, ker ima mnogo kalija v sebi. V 100 kg kajnita se nahaja 12 do 16 kg kalija, razven tega pa še nekaj magnezije, klora in žveplene kisline. Kajnit koristi posebno v bolj rahli in lahki zemlji, ker je tam navadno manj kalija, kakor pa v težki zemlji. Če primešamo Tómasovi žlindri še kajnit, vzeti ga moramo za 1 oral 300 do 400 kg, pretek torej 350 kg. Ker stane 100 kg kajnita 2 gld. 60 kr., znaša trošek za 1 oral 7 gld. 80 kr. več, tako da nas stane tako gnojenje skupaj 18 gld. 20 kr. na 1 oralu. Ker traja ta učinek skozi tri leta, se razdele troški, da pride na leto le okoli 6 gld. stroškov za 1 oral.

Tómasovo žlindro kakor tudi kajnit je treba raztrositi kolikor mogoče enakomerno po travniku. Če rabimo obe vrsti gnojil, jih kaže tikoma pred raztrosenjem dobro premešati na kakem suhem prostoru in pod streho. Najboljši čas za trosenje je pozna jesen, in najbolje se dajo raztrositi taka gnojila po prvem snegu, predno izgine.

O prihodnji trgatvi.

I.

Mošt je naraven pridelek, vino pa ne, ker nastane šele po prizadevanju človeka. Vino je torej izdelek iz mošta, in ker je kakovost vsakega izdelka zavisna od kakovosti surovine, iz ktere se izdelka, in od razuma, s katerim se izdeluje, zato je čisto naravno, da je dobrot vina zavisna od kakovosti grozdja, oziroma mošta, ter

prav zelo tudi od načina izdelovanja, t. j., kako zvršimo trgateg, kako pustimo vino kipeti in kako ravnamo z njim v kleti. Kako je treba vinograd obdelovati, ktere trte odbirati za razmnožitev itd., da dobomo dobrega grozdja, ktero nam da dobrega vina, o tem ne nameravamo pisati, pač pa o trgatvi in o kipenju.

Predno začnemo o trgatvi sami, naj nekoliko izpregovorimo o moštu in kipenju ter povemo, kako važno je trgati le popolnoma zrelo grozdje.

Sladki okus moštov priča, da je v njem nekaj, kar imenujemo sladkor. Toda to ni tisti sladkor, s katerim sladimo v navadnem življenju jedi in pijače in ki ga dobivamo iz sladkornega trsa ali iz sladkorne pese. To je bistveno drugačen sladkor, kakeršnega nahajamo v vsem sladkem sadju, ktereja je tudi v medu obilno in ga lahko izdelujemo tudi iz skroba (štirke), da, celo iz lesa. Imenujemo ga grozdni sladkor. Dober mošt ima okoli 20 % takega sladkorja. Nastaja, kedar začenja grozdje zoreti, in množi se v njem, čim bolj grozdje zori. Čim več je sladkorja v moštu, tem boljše, močnejše in trpežnejše postane vino. Po tem lahko sodimo, kako važno in koristno je, če odlašamo tako dolgo s trgatvijo, da grozdje popolnoma dozori, in kako napačno delamo, kedar se prenačimo s trgatvijo. Na pol zrelo grozdje nam nikakor ne more dati zrelega grozdja.

Moštov sladkor je pa tudi glavna snov, ktera dela kipenje, in da se tudi ona izpreminja, vidimo jasno iz tega, da se moštu sladki okus polagoma izgublja. Sladek mošt ne pijani, šele kadar sladki okus pojemlje in se poizgublja, začenja grozdni sok pijaniti, in to je, kar znači vino. Sladkor se izpremeni polagoma skoro ves v dve novi snovi, in sicer v eno tekočo, ktera ostaja v vinu in je dela upijanljivo, ta je alkohol ali vinski cvet, in eno vzdušno, ki povzroča, da vino pri vrenju vzkipeva, in ta je ogljikova kislina. Obe nastaja blizu enaka množina, tako da dobivamo iz mošta z 20 % sladkorja vino, ki ima blizu 10 % alkohola.

Toda pri kipenju se ne smemo ozirati samo na sladkor, kajti on sam za se v vodi raztopljen nikdar ne zavre. Za to je treba še druge snovi, ki se imenuje kislina vzbujateljica ali ferment in ki ostane po vrenju na dnu bednja (čebra) ali soda kot vlečna, lepljiva snov, kot drožje. V sladkem moštu ni še nič drožja, ampak v njem je raztopljena snov, ki je zelo podobna beljaku v jajcu in se zato tudi imenuje beljakovec. Ta beljakovec se med vrenjem izpremeni v drožje, ki se izloči iz vina. Ta pravilna in kolikor mogoče popolna ločitev beljakovca v obliki drožja je pa za dobroto in trpežnost vina prav posebno važna, kajti beljakovec pripada onim snovem, ktere lahko razpadajo in gnijejo, in po dotiki z drugimi snovmi daje to lastnost tudi vinu.

Če torej v vinu ostane znatna množina beljakovca, vedno se bode hotelo razkrajati, kislilo in gnilasto vreti. Zato si moramo prizadevati, da to škodljivo snov kolikor mogoče popolnoma iztrebimo iz vina. Najnaravneje se doseže to, če vino pravilno in popolnoma dokipi, vsled česar se sladkor skoro do čistega izpremeni v alkohol in ogljikovo kislino. Če ni premnogo beljakovca v vinu, izloči se skoro ves iz njega in vino se naglo izčisti ter postane trpežno. Da postaja vino motno ali kalno, so krive beljakovine, ktere so po vrenju zaostale v vinu in se ob gorkoti začenjajo izločevati. Pri tem pa začenja vino vnovič vreti, izprva res po malem, pogostoma pa nastopa ob vročini kislilo ali gnilasto vrenje. Zato je kalnost vina zanesljivo znamenje, da se namerava zbersati.

Da škodljive beljakovine v vinu zaostajajo, prihaja iz dveh vzrokov:

- 1.) Mošt jih je imel preveliko množino in
- 2.) vrenje je bilo neredno in je včasih tudi čisto prenehavalo.

Pri nas se godi oboje.

Znanstvene preiskave nam kažejo to: Nezrelo grozdje ima prav mnogo beljakovca in sluzca, med zorenjem se pa poizgubi velik del teh snovij. Čim zrelejše je grozdje, tem manj je v njem teh škodljivih snovij. Zgodnja trgateg nam torej daje ne samo kislilo, ampak tudi malo trpežno vino. Zato povdarjam še enkrat: Iz nezrelega grozdja ne bo nikdar zrelega vina! Narejajmo mošt iz zrelega grozdja, potem se ne zgodi lahko, da bi v njem bilo preveč beljakovca.

II.

V prvem odstavku smo razjasnili, kako važno je, da je grozdje dobro zrelo, če hočemo pridelati dober mošt in iz njega izdelati dobro vino. Priporočali smo zato kolikor mogoče pozno trgateg. Dobro dozorelo grozdje pa ni še vse. Umno izdelovanje mošta iz grozdja ni nič manj važno in uže ob trgatvi nam je treba pravilno ravnati.

Pred vsem trgajmo grozdje, če le mogoče, ob suhem vremenu. So kraji, koder je ljudem ob deževnem vremenu trgateg ljubša, češ, več mošta se odtisne. To je pač res, a če hočemo moštu doliti vode, ni tuda dežnice. Vode lahko prilijemo moštu tudi ob suhem vremenu. Pameten vinščak, kteremu je mar pridelati dobro kapljico, ne bo sam prilival vode, pa bode tudi rajši, da mu dež ne slabša pridelka. Ob dežju ne pride le dežnica neposredno med grozdje, ampak tudi posredno, ker se vsled obilne moče jagode močno napno in dado vsled tega manj sladek, t. j. bolj voden mošt. Ako torej priporočamo trgateg ob suhem vremenu, pa ne menimo, da drugače ne sme biti, kajti jeseni ne gre dolgo čakati lepega vremena, ker s čakanjem se naredi včasih še večja škoda, kakor jo napravi dež ob trgatvi. Ob dežju zrele jagode zelo pokajo in grozdje gnije.

Zdravo grozdje da zdravo vino, in ker vsakdo namerava pridelati zdravo vino, je naravno, da mora zato trgati le zdravo grozdje. To je jasno kakor beli dan, a vender naši vinščaki večinoma tega nečejo spoznati. Vse, kar je grozd in grozdu podobno, kar se grozdja drži, naj bode blato, pajek ali celo polž, brezskrbni trgači potrgajo in pospravijo v posode in slednjič zmaste. Ne rečemo, da se tako povsodi godi, dostikrat pa vender le, čeprav proti volji gospodarjevi; zato naj ima gospodar ob trgatvi povsod svoje oči. Gnilo in plesnivo grozdje je posebno škodljivo, ker z njim pridejo v vino prve kali raznih bolezni. Razpoke in nagnile jagode imajo v sebi uže deloma dokipel mošt, to je vino, ki je pa tudi uže cikasto. Tako grozdje torej prinese uže ob vsem pričetku cik v vino. Razna nesnaga, zlasti male živali, kakor hrostki, pajki, polži, nove pijače ne dela le negusne, ampak prinese s seboj mnogo beljakovih snovij, ki največ pripomorejo, da se vino izpridi. Trgači naj skrbno ravnajo, vse plesnive in gnile jagode odstranijo in ravno tako vso nesnago. Malo zamude, ki jo povzroči taka skrbna trgateg, ti boljši pridelek povrne desetokrat. Gnilih in sploh nerabnih jagod ne zametuj, kajti porabne so za kis, a tudi za mešanje pri prirejanju domače pijače.

Velika snaga je prvi pogoj dobrega vina, a to ne samo v kleti, ampak tudi uže pri napravljanju vina. Vse posodice in posode, ki jih rabiš pri trgatvi, skrbno preglej in osnaži. Ako jih prejšnje leto nisi skrbno osnažil,

scikal se je mošt, oziroma vino v luknjicah lesa, in ki-sove glive se zatrosijo v novo vino. Napolni posode pred trgatvijo z apneno vodo, katero pusti nekaj dni v njih, potem jih pa toliko časa izpiraj, da teče iz njih popolnoma čista voda. Apnena voda umori vse glive, a z njo narediš ob enem posode napete, da ne puščajo, ker so se med letom gotovo razsušile.

Natrganega grozdja ne pusti predolgo stati, ker ima to zle nasledke, katere tu popisovati bi bilo preza-mudno. Najbolje je, natrgano grozdje mečkati sproti. Mečkanje grozdja z nogami ni le s stališča umnega vin-stva popolnoma slabo, ampak je ob enem tako ne-gnusno, da noben količjak vreden vinščak nič več tako ne ravna. Mastenje s koli ali z drogi je eno in isto kakor z nogami, le da ni negnusno. Ob takem mastenju ostane obilo jagod celih, kar je za daljno delo zelo ne-ugodno.

Ob sedanjem velikem napredku v vinstvu si ne moremo misliti umnega vinščaka brez grozdnega mlina, ki je edino pravo orodje za mečkanje grozdja. S tem priprostim in cenim orodjem zmastimo grozdje na naj-boljši način, in niti ena jagoda nam ne uide nezmaščena v kipelne posode.

Grozdni mlin po svoji najpriprostejši sestavi je se-stavljen iz okvira, ki se da položiti na kako odprto po-sodo (kad), iz dveh valjarjev, ki stiskata grozdje, in iz zaboja nad valjarjema, v katerega se natresa še nezmeč-kan grozdje. Grozdne mline delajo različne, s kamene-nimi, lesenimi, železnimi i. t. d. valjarji in v različnih oblikah. Predaleč bi zašli, ako bi to orodje podrobno popisali, ker se že povsodi dobi in ga znajo naši do-mači rokodelci prav dobro in ceno ponarediti.

Kužne bolezni domačih živalij.

(Dalje.)

Potem se naredijo kakor v gobcu mehurčki in mo-zolji, ki so napolnjeni z neko mastno, rumenkasto teko-čino. To traja 2—3 tedne, ako pa noge obolijo druga za drugo, tudi več tednov. V nesnažnih hlevih, pri nepri-mernem zdravljenju in ondi, kjer se goni živina po trdih, s prodrom posutih cestah ali po strniščih, nastanejo lahko prišči, ki se dolgo ne zacelijo.

Mleko bolnih krav, posebno ako so se mozolji po-kazali tudi na vimenu, je zdravju škodljivo. Zlasti otro-kom se izpahnejo mehurčki po ustnicah, jeziku in gol-tancu, včasih pa tudi drugje. Tudi surovo maslo in sir sta škodljiva. Kuhano mleko ne škoduje.

Za volčicem goveda navadno ne poginejo; le sla-botne živali, ki so že prej boleale, in pa teleta ga ne prebolijo. Včasih pa tudi kolje in mesari, da je strah.

Ovce in koze obolijo redkokdaj v gobcu, kjer se jim naredijo mehurčki na brezzobi zgornji čeljusti. Na parkljih se jim navadno ne izpahnejo mozolji, ampak iz vneta kože na svitku in med parklji se poceja neka kalna tekočina, ki se izpremeni v kraste. Ovcam se vnamejo in ognojijo včasih tudi prsti v parklju.

Pri svinjah je sajevec v gobcu redka prikazen; ako pa obolijo, naredijo se jim mehurčki tudi na rilcu in okoli njega. Parkeljnice jih pa prav mnogokrat nad-leguje, in ravno po svinjah se ta bolezen največkrat za-trosi v druge kraje. Ako jih gonijo po trdih in mokrih cestah, vnamejo se jim včasih noge tako, da jim odpa-dejo parklji. Kar se tiče bolezni same, prebolijo jo ovce, koze in svinje ravno tako, kakor goveda.

Konje napada volčič malokdaj, zato se nam ne zdi potrebno, posebno o njem govoriti. Le toliko bodi ome-njeno, da je včasih prav hud in da napadene živali okre-vajo še le po dolgem bolehanju.

Perutnina, ki je bila v hlevih, kjer stoji bolna ži-vina, prav lahko naleze bolezen. Puranom in kokošim se napravijo mehurčki po jeziku in žrelu, kokošim pa še posebej na nosni sluznici, okoli oči in po grebenu, go-sém pa po nogah, zlasti na plavni kožici.

(Dalje prihodnjič.)

O pobiranju semena jelovega drevja.

(Razglas c. kr. deželne vlade za Kranjsko s 15. dne julija 1897. l., števil. 9595.)

Ker se je opazilo, da se po gozdih naše dežele po-bira seme jelovega drevja (smrečovo, jelovo, mecesno, borovo seme) v trgovinske namene brez ozira na pri-rodno vsemenitev gozdov, deloma pa tudi na neopravičen način, zatorej c. kr. deželna vlada opozarja občinstvo na to, da takšen način izkoriščanja gozdov sčasoma škoduje gozdni lesoreji in, ako se izvršuje v tujih gozdih brez pritrditve gozdnega lastnika, utemeljuje po § 62. gozd-nega zakona s 3. dne decembra 1852. leta, dež. zak. št. 250., prestopok ki ga je kaznovati po § 60. istega zakona, v kolikor ne nastopijo občni kazenski predpisi, v svojem gozdu pa je omejeno, oziroma prepovedano po določenih § 4. gozdnega zakona, oziroma po § 5. mini-sterskega ukaza s 3. dne julija 1873. l., dež. zak. št. 39.

Pozivajo se torej gozdni organi, občinski predstoj-niki in c. kr. žandarmerija, da vsako takšno gozdno po-škodbo, ki jim pride do znanja, bodisi da jo store gozdni posestniki sami ali pa tuji ljudje, kakor druge prestopke gozdnega zakona takoj naznanijo političnemu okrajnemu oblastvu, ki bode zoper storivce postopalo po določenih gozdnega zakona, eventualno če se je storil način, ki ga je kaznovati po občnem kazenskom zakonu, to naznanilo pristojnemu kazenskemu sodišču.

C. kr. deželni predsednik:

Hein s. r.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 133. Ali trosenje Tomasove žlindre in kajnita škoduje, če se potem še živina pase? (L. T. v J.)

Odgovor: Pasenje živine po travniku, ki je bil potrošen s Tomasovo žlindro in s kajnitom, se ne priporoča. Prvič Tomasova žlindra ne hasne zdravju živine, drugič pa živina po takem travniku silno hlastno travo žre in jo s koreninami puli, kar je škodljivo. Da se živina po takem travniku rada pase, pride od tod, ker je v kajnitu veliko soli.

Vprašanje 134. Kaj je vzrok, da nam leros koruzni črv tako silno uničuje turščico? Kako se ta črv zatre? (M. P. v K.)

Odgovor: Škodljivec, ki Vam uničuje turščico, ni črv, ampak koruzna uš (pempigus zeae maidis). Koruzna uš se vgnezi na koreninah koruze, vzled česar prične rastlina ru-meneti in bolehati. Taka koruza ne naredi nič storžev ter tako kmetovalca spravi ob ves ali vsaj ob večji del pridelka. Sredstva proti koruzni uši so dvojna, in sicer sredstva, ki imajo namen, koruzno uš uničevati, in sredstva, ki imajo namen, nastop ali vsaj razširjanje koruzne uši preprečiti. Ako je koruzna uš uže na njivi, je edino sredstvo, uničevati jo, to, da bolehtne rastline odrežemo ter pokrmimo, korenine pa previdno izrujemo iz zemlje, ne da jih otresemo zemlje, potem

jih pa v bližini kje vsaj 1 èrevelj globoko pokopljemo ali pa še bolje sežgimo. Ako pa se hočemo tega hudega škodljivca obvarovati, kajti kuruzna uš nam more skozi leta ves pridelek vzeti ali vsaj izdatno zmanjšati, moramo z umnim kmetovanjem zabraniti mu naselitev na njivo ali pa vsaj toliko zabraniti razširjanje, da je škoda neznatna. Sredstva v to svrhu so dobro gnojenje, globoko oranje njive potem, ko je enkrat koruza rastle, in urejenje kolobarjenja tako, da pride koruza še le čez nekaj let na tisto njivo nazaj. Vsekako bode pa za letos, kakor tudi za naprej v vseh krajih, koder se je uš pokazala, ali koder se je je bati, treba izrjaviti koruzne korenine ter jih ne več puščati kakor dosedaj na njivi. Neznatno in lahko delo, katero povzroča izrjavanje korenin, poplačajo korenine, katere oprane, v vodi namočene in razsekane dajo dobro krmo ali pa služijo posušene za nasteljo, za mešanec (kompost) ali kurivo. Posameznega kmetovalca tako ravnanje ne bo imelo nobenega uspeha, v to je treba skupnega delovanja cele občine, celega okraja.

Vprašanje 135. Na kakšen način morem umetni gnoj najzlože enakomerno raztresti po deteljišču? (J. Ž. pri T.)

Odgovor: Umetni gnoj se trosi na dva načina, in sicer z roko in s strojem. Trosenje s strojem je najboljše, ker stroj skrbi za enakomerno delo. Trosenje z roko je pa reč vaje, kakor ročna setev, dasi trošenje gnojil ni treba vršiti s tisto natančnostjo kakor setev. Enakomerneje morete delo izvršiti, če gnojila tik pred porabo pomešate s prstjo in potem to zmes po možnosti enakomerno raztrošite. — Stroji za trošenje gnojila so zbog njih visoke cene umestni le na velikih posevstvih.

Vprašanje 136. Imam veliko na kup zmetane tratinice, iz katere želim narediti mešanec (kompost) za vinograd. Ker pa nimam hlevskega gnojila, prosim pouka, če morem mesto njega rabiti umetna gnojila, in sicer kako, kdaj in kje jih dobim? (A. M. v R.)

Odgovor: Za izdelovanje komposta ni treba hlevskega gnojila, da, redno se ta gnoj sploh ne rabi. Zložite tratinico na kup, polivajte jo ob priliki z gnojnico ter jo na leto dvakrat do trikrat prekoplajte, da se dobro premeša ter pride z zrakom dovolj v dotiko. Na ta način boste imeli v dveh letih najboljše mešanec. Umetna gnojila primešavati nima pomena; če jih hočete rabiti, pomešajte jih dodelanemu mešancu prav pred porabo.

Vprašanje 137. Cena pšenici in tudi rži nenaravno hitro raste. Ker je važno za našega kmetovalca kaj več vedeti o tem pojavu, zato vprašam: Zakaj se je žito tako podražilo in ali se je nadejati, da te cene ostanejo? (J. P. župnik v S.)

Odgovor: Ne da se tajiti, da je vplivala na draginjo žita slaba letina po srednji Evropi, a ta vpliv napram primerno dobri ruski in severnoameriški letini ni izključno merodajen, tembolj, ker je pričakovati v južni Ameriki in v Avstraliji dobre letine. Če bi bilo samo to, bi bilo žito proti lanskim cenam morda za 50 kr. ali recimo za 1 gld. pri 100 kg dražje. Glavni in prav za prav edini vzrok za to nenavadno hitro podraženje žita pa tiči le v majhnih starih zalogah, ki se vedno bolj krčijo, a še niso nadomeščene z novimi pridelki. Ta vzrok je pa tak, ki sam od sebe izgublja na svoji moči, kolikor bolj se bliža konec žetvi in dohaja iz tujih krajev novo žito. Po našem (nemeredajnem) mnenju (na katero naj se pa nihče ne opira) bo cena žitu pričela padati ter prišla na tisto višino, ki je primerna letošnji svetovni produkciji. Na Vaše vprašanje, če bodo te cene žitu ostale, Vam pač lahko rečemo, da ne; cene bodo gotovo padale, čeprav ne pridejo na lanske nizke cene, vsaj za sedaj ne. Kaj nam pa prinese bodočnost, tega pač ne moremo vedeti, saj ga ni še tako izurjenega trgovca, ki bi bil pred pol letom slutil današnje žitne cene.

Gospodarske novice.

* **Konjerejska anketa**, katere namen je bil določiti prihodnjo smer pospeševanju konjereje na Kranjskem, se je vršila 23. dne t. m. pod predsedstvom deželnega predsednika, visokorodnega gospoda barona Heina. Navzoča sta bila dva osrednje konjerejske komisije na Dunaju, gospoda grof Hardegga in vit. pl. Haupt, potem zastopnik vis. c. kr. kmetijskega ministerstva, gosp. c. kr. major Gassebner, zastopnika žrebčarskega depota, gospoda major Slavik in ritmojster Merlth, zastopnik konjerejskega odseka, gospod predsednik Fr. Povše, zastopnik c. kr. kmetijske družbe, gosp. ravnatelj Gust. Pirc, zastopniki konjerejecev, gg. Globočnik grajščak na Dobrávi, Jos. Lenarčič, posestnik na Vrhniki, in baron Zois, grajščak na Brdu. Glavni ukrepi ankete so bili ti, da naj se premeni dosedanja razdelitev dežele v konjerejske pokrajine, in sicer na tak način, da bo vsa Gorenjska, vstevši gorenjski del ljubljanske okolice ter sodišči Logatec in Idrijo, ena pokrajina, v katero se bodo dajali le pincgavski žrebci; dalje, da bo Dolenjska, izvzemši Belokrajino, pokrajina, v kateri se bodo redili težji konji kakor do sedaj, kar naj se zgodi tem potem, da se dosedanja žrebci polagoma nadomestijo s težjimi. To naj velja tudi za dolenjski in notranjski del ljubljanske okolice. Notranjska in kočevsko okrajno glavarstvo ostaneta pokrajina kakor sedaj. — Anketa je nadalje nasvetovala nekatere spremembe glede premovanja in razna sredstva, kako tudi še drugim potem pospešiti konjerejo.

* **Umetna gnojila**, in sicer kajnit ter Tomasovo žindro oddaja družba svojim udom po 2 gld. 60 kr., oziroma sprejema naročila na ti gnojila, dokler je kaj zaloge. Gnojila bomo oddajali do novembra in do takrat sprejemamo še naročila.

* **Dolžne ostanke na galici**, katerih imamo tirjati pri gg. udih še blizu 6000 gld., prosimo poravnati nemudno, ker družba silno potrebuje denarja. Zamudne dolžnike smo prisiljeni ta mesec prijeti bolj trdo, in sicer bomo tirjali po poštnem povzetju, kar povzroči dotičnikom nepotrebnih stroškov.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

(Dalje.)

V imenu glavnega odbora je nadalje gospod ravnatelj Pirc poročal o premembah družbinih pravil, in sicer paragrafov 29. in 35. Utemeljujoč svoj predlog je govornik omenjal, da so se družbine razmere in njenih podružnic znatno izpremenile. Mnoge podružnice imajo svoje premoženje, n. pr. sirarnice in mlekarne, sadne sušilnice itd. Te so sedaj prisiljene, da vpišejo to v zemljski knjigi, kar pa povzroča precejšnje težave. Zaradi tega glavni odbor nasvetuje k § 29. družbinih pravil naslednji pristavek: »Podružnica pa sme pridobiti tudi na drug primeren način denarna sredstva v dosego svojih namenov; sme pridobiti tudi nepremičnine ali drugačno premoženje, s katerim razpolaga v okviru teh pravil. Kakor je podružnica del družbe, tako je tudi njena imovina del vsega družbinega premoženja.« K § 35. pa nasvetuje glavni odbor naslednji pristavek: »Nahajajoče se premoženje pripade v zmislu § 29. teh pravil družbi ter se ima porabiti za tiste namene, za katere je bilo nabrano, in sicer v okoliših bivše podružnice.«

V precej obširni debati o tem predlogu se je prvi oglasil za besedo č. gospod župnik Hladnik ter se izrekel proti nasvetovanju dostavkoma. Glavni odbor naj bi raje pregledal račune po-

družnic, ker bi se tudi tem načinom eventualnim nerednostim takoj prišlo v okom. Gospod ravnatelj Pirc je rekel, da bi bilo pregledovanje podružničnih računov sicer popolnem opravičeno, glavni odbor pa venderle s premislekom ne terja računov, saj moramo biti veseli, da podružnice sploh tako živahno delujejo; če jim pa naložimo še birokratičnega dela, odletela bi koj marsiktera podružnica. Sicer pa so podružnice v popolnem zanesljivih rokah in zaslužijo naše zaupanje. Pri glasovanju je bil nasvetovani pristavek k § 29. vzprejet z dvetretjinsko večino.

Glede nasvetovanega pristavka k § 35. je opozarjal č. gospod župnik Bohinjec, da se s tem pristavkom preveč jemlje podružnicam prosto razpolaganje s premoženjem, ker nimajo tisti odločilne besede, ki so največ prispevali. Gospod nadučitelj Jelenc je izrazil svoje prepričanje, da bode glavni odbor, če bi se kaka podružnica razpustila, njeno premoženje gotovo porabil v prave namene. Gospod ravnatelj Pirc je izjavil, da se podružnica razpusti še le tedaj, če bi ne imela več 20 udov; a če bi n. pr. ostala le še dva uda, potem je gotovo le prav, da se jima ne pusti razpolagati z podružničnim premoženjem. Res je, da imajo nekatere podružnice lepo premoženje, toda pomisliti je treba, da so večji del tega premoženja doneski države in dežele. Vsekako je torej potrebna ingerenca glavnega odbora, da se tako premoženje ne porabi za druge namene. Ko je še družbin predsednik gospod cesarski svetnik Murnik pojasnil potrebo nasvetovanega pristavka k § 35., je bil pri glasovanju tudi ta pristavek vzprejet z dvetretjinsko večino.

Gospod ravnatelj Pirc je nadalje v imenu glavnega odbora naznanil, da se bode na podlagi sklepa lanskega izrednega občnega zbora v Novem Mestu, ustanovil v Ljubljani ali pa v Novem Mestu vinarski odsek c. kr. kmetijske družbe. Občni zbor je to naznanilo vzel na znanje.

Sedma točka dnevnega reda so bila poročila in predlogi podružnic. Podružnica Col-Podkraj je predlagala, naj c. kr. kmetijska družba deluje na to, da se bode zakon glede plemenskih bikov strogo izpolnjeval. Gospod ravnatelj Pirc je nasvetoval, naj občni zbor ne razpravlja o tem predlogu, ker se bode deželni zbor v prihodnjem zasedanju itak bavil s tem predmetom. Ta nasvet je pri glasovanju obveljal. Ista podružnica je nadalje predlagala, naj c. kr. kmetijska družba deluje na to, da se mitnice polagoma odpravijo. Predlog je utemeljeval podružnični načelnik gospod Rovin ter je zlasti poudarjal, da so mitnice veliko breme za kmeta ter da so prizadeti zlasti oni, ki stanujejo blizu kake mitnice. Ko je še gospod ravnatelj Pirc omenil, da se v ministerstvu že razpravlja o tej stvari, je občni zbor pritrdil predlogu podružnice Col-Podkraj.

Podružnica Čatež je predlagala: «C. kr. kmetijska družba naj skuša izposlovati pri c. kr. poljedelskem ministerstvu podporo za nakup umetnih gnojil, ktera naj bi kmetijska družba oddajala posameznim podružnicam, da jih razdele med kmetovalce, ki imajo slabe travnike. Gospod ravnatelj Pirc je omenjal, da družba za tako akcijo nima dovoljnih sredstev; sicer pa družba nima namena, podpirati reveže in dajati miloščine, marveč le pospeševati kmetijstvo. Kdor more, naj se posluži sredstev, s kterimi družba pospešuje kmetijstvo; miloščine pa družba ne more deliti. Govornik torej nasvetuje, naj se čez ta predlog preide na dnevni red. Gospoda ravnatelja Pirc nasvet je pri glasovanju obveljal.

Podružnica Črni Vrh je predlagala, naj bi kmetijska družba storila potrebne korake, da bi se orožne vaje za rezerviste vršile meseca maja ali vsaj v prvi polovici meseca junija. Zastopnik podružnice, č. gospod župnik Hladnik, je poudarjal še, utemeljuje ta predlog, da kmetske posestnike, ki se kličejo k vojaškim vajam meseca julija, torej ravno ob času, ko ima kmetovalec največ dela, jako težko pogrešajo v tem času. Naj bi se torej v tem zmislu poslala prošnja

na pristojno mesto. Tudi gospod ravnatelj Pirc je priporočal tako opravičeno prošnjo, ter je izjavil da bo družba naprosila državne poslance, naj se potegnejo za zaželeno olajšavo. Predlog je bil vzprejet.

Ista podružnica je nadalje predlagala: C. kr. kmetijska družba naj bi prosila primernim potom, da bi se zemljiški davek vsaj do konca meseca oktobra ne eksekviral. Gospod ravnatelj Pirc je omenjal, da na tako prošnjo ni pričakovati uspeha; sicer pa zakon določa, da se v slučaju uime preneha s pobiranjem davka. Končno je predlagala podružnica Črni Vrh: C. kr. kmetijska družba naj kolikor mogoče z denarnimi prispevki podpira snovanje si-rarnic in mlekarških zadrug, zlasti po onih krajih, kjer kmetovalci nimajo drugega vira dohodkov. Glede tega predloga je izjavil gospod ravnatelj Pirc, da v takih slučajih dobi vsaka nova mlekarška zadruga primerno podporo in da je torej ta predlog brezpomemben.

Podružnica Črnomelj je predlagala z ozirom na okolnost, da je svinereja za Dolenjsko velikega pomena, naj c. kr. kmetijska družba deluje na to, da se tudi za mrjasce izposluje zakon, kakršen že obstoji glede plemenskih bikov. Gospod ravnatelj Pirc je izjavil, da bi tak zakon bil veliko breme in bi tudi ne imel zaželenega uspeha; saj še bikov ni toliko, kolikor bi jih bilo treba. Občni zbor je predlog odklonil.

Pri tej priliki je nasvetoval gospod dr. Romih, naj se veterinarno-policijske naredbe pregledajo in odstranijo vse tiste določbe, ki po nepotrebnem otežujejo promet z živino, zlasti pa s prasiči. Ko je gospod ravnatelj Pirc v imenu glavnega odbora izjavil, da bi družba ne mogla sodelovati, ker ni v njeni moči premeniti obstoječi zakon, je bil tudi ta predlog odklonjen.

(Konec prihodnjič).

Razglas.

Ker je svinjska kuga zdaj v političnem okraju Črnomelj samo še v treh dvorcih, zato deželna vlada razveljavlja tuuradni razglas z 29. dne maja 1897. leta, št. 8295., vsled kterega je bilo prepovedano uvažati, izvažati in prevažati prasiče in jih prodajati na semnjih v zgoraj navedenem okraju, ter spet dovoljuje prosti promet s prasiči v tem okraju.

To se razglaš z dodatkom, da se ta razglas ne dotika zapornih odredov, ki jih je ukrenilo c. kr. okrajno glavarstvo gledé še okuženih treh dvorcev v tem okraju.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, 23. dne avgusta 1897.

Listnica uredništva.

F. D. v V. Vse avstrijske in nemške tvornice za Tómasovo žlindro so kartelovane, t. j. imajo medsebojno zvezo, da prodajajo svoje izdelke povsod po enakih cenah. Cena je določena 10 kr. za vsak kilogram surove fosforove kisline, in to ceno mora plačati tudi naša družba ter je zavezana žlindro oddajati po tej ceni. Ako jo udom daje ceneje, je to družbina notranja zadeva, ki nikogar izven družbe nič ne briga. — Če bi imeli udje in neudje enake pravice, potem bi bil pa vsak neumen, če bi postal ud in plačal 2 gld. udnine.

J. K. v S. Umetna gnojila bo družba oddajala in sprejemala naročila, dokler je kaj zaloge.

J. D. v P. Kajnit in Tómasova žlindra se morata trositi po travnikih odločno jeseni, ako naj se uspeh pokaže uže prvo leto. Na oral se rabi vsakega teh gnojil 250 do 350 kg, pa tudi več, če hočete imeti boljši in trajnejši uspeh. Koliko stane vožnja iz Ljubljane do Celja, nam ni znano, a morete to zvedeti na tamšnji postaji.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 16. V Ljubljani, 31. avgusta 1897. Leto XIV.

Tržne cene.

Deželni pridelki:

V Ljubljani, 31. avgusta 1897. (Izvirno poročilo.)

Semena: Domača detelja novo blago gld. 35.— kr. do gld. 40.— kr.; nemška detelja (lucerna) gld. 45.— kr. do gld. 55.— kr.; gorenjska repa gld. 25.— kr.; laneno seme, domače ozimno gld. 10.50 kr.; konopno seme gld. 10.— kr. do gld. 10.25 kr.; kuminovo seme gld. 23.— kr. do gld. 24.— kr.

Fižol: Rudeči ribniški gld. 10.— kr.; urdeči Hrvat gl. 9.— kr.; prepeličar (koks) gld. 10.— kr. (Vse cene semen in fižola veljajo za 100 kg čistenežnega blaga, kakor ga kmetovalci pripeljejo na prodaj i. s. novo blago.)

Suhe češplje: v dimu sušene gld. 16.— kr. do gld. 16.50 kr. brez dima sušene gld. 18.— kr. do gld. 21.— kr.

Orehi domači: gld. 13.— kr. do gld. 14.— kr.

Ježice nove: gld. 3.50 kr. do gld. 4.25 kr. za 100 klgr.

Med: od gld. 29.— kr. do gld. 30.— kr.

Kože: Goveje, težke nad 40 kg po gld. 33.— kr. do gld. 34.— kr.

težke od 30 do 40 kg " " 27.— " " 28.— "

lahke " " 28.— " " 29.— "

(Te cene veljajo za 100 kg in sicer za kože izdelane po tukajšnjih običajih z rogovi vred. Bikove kože po 25 kr. klgr.)

Telečje kože: 45 kr. za kg.

Kozličeve kože po gld. —.60 kr. do gld. —.70 kr.

Svinjske kože: Čiste, brez napak 30 kr. za kg.

Druge vrste 18 do 20 " " "

Kože lisic po gld. 3.— do 3.50

" kun " " 8.— " 9.— za par.

" dihurjev " " 2.— " 2.50

" vidr " " 9.— " 10.—

Kože zajcev po 9 do 10 gld. za 100 komadov.

Pepelika (potošl) po gld. 16.— 100 kg.

Žito:

V Ljubljani, 28. avgusta 1897. Pšenica gld. 12.— kr., rž gld. 7.50 kr., ječmen gld. 6.— kr., oves gld. 6.30 kr., ajda gld. 8.— kr., proso gld. 8.— kr., turšica gld. 6.50 kr., leča gld. 12.— kr., grah gld. 10.— kr., fižol gld. 8.— kr., seno gld. 1.70 kr., slama gld. 1.60 kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Na Dunaji, 30. avgusta 1897. Pšenica gld. 11.85 kr., rž gld. 8.75 kr., ječmen gld. 8.90 kr., oves gld., 6.63 kr., turšica gld. 5.52 kr. (Vse cene veljajo za 100 kilogramov.)

Stroji za porabo sadja in izdelovanje mošta.

Stiskalnice za sadje

s trajno delujočem dvojnem in pritiskem vravnajočem pritiskalom „Herkules“, ki zajamčeno opravi 20 % več dela kakor koli druga stiskalnica.

Sadni in grozdni MLINI,

grozdni roblači, popolne moštarne, stalne in vozeče,

stiskalnice in mlini za izdelovanje soka iz malin, ribezla i. t. d.

Sušilnice za sadje in zelenjad, stroje za rezanje in lupljenje sadja.

Najnovejše samedelujoče, patentovano trtne škropilnice „Sifonija“.

Vse te stroje izdeluje in prodaja pod jamstvom kot posebnost v najnovejši, najboljši in skušeni sestavi

PH. MAYFAHRT & dr.

o. kr. edino priv. tovarne kmet. strojev, livarna in fužina na par na Dunaji, II. Taborstrasse št. 76.

Odlikovana z nad 390 zlatimi, srebrnimi in bronastimi kolajnami.

Obširne cenike in mnogoštevilna priznanska pisma zastonj.

Zastopniki in prekupci se iščejo. (66—3)

Razglas.

Deželni odbor kranjski bo oddal letos jeseni iz deželne trtnice v Ljubljani več tišoč cepljenih trt in sicer za bela vina: kraljevina, rudeči španjol gerganja, mo-slavina, plavec in beli burgundec; za črna vina: modra frankinja in žametasta črnina (modri kolonjec).

Trte cepljenke oddajale se bodo sto kosov po osem goldinarjev. Revnejšim vinogradarjem, ki izkažejo s spričevalom, podpisanim od županstva in župnega urada, da so podpore potrebni, oddajale se bodo cepljenke po znižani ceni 4 gld. za sto kosov.

Vinogradarji, kateri želé kupiti te cepljenke, naj se zglase, pri svojih županstvih najpozneje do

20. septembra t. l.,

ter naj navedejo, koliko trt in katere vrste jih žele dobiti.

Županstva pa naj potem vse jim došle take prošnje predlože deželnemu odboru najpozneje do 30. septembra t. l., ker se na pozneje došle prošnje ne bode oziralo. Vse take prošnje so koleka proste. (72—1)

Od deželnega odbora kranjskega.

V Ljubljani, dne 27. avgusta 1897.

Razpis.

Na deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli na Grmu pri Novem Mestu s dveletnim poučevanjem in slovenskim učnim jezikom je izpraznjenih pet deželnih ustanov za prihodnje šolsko leto 1897/98.

Pravico do teh ustanov imajo sinovi kranjskih kmetovalcev in vinogradnikov, ki so vsaj 16 let stari, čvrstega zdravja in so z dobrim uspehom dovršili ljudsko šolo. Prednost imajo taki kmetijski sinovi, od katerih je upati, da se bodo potem na svojem domu s kmetijstvom pečali.

Učenci z ustanovami dobivajo brezplačno hrano, stanovanje in pouk v šoli, obleko pa si morajo sami preskrbovati.

V šolo sprejemajo se tudi:

1.) Plačujoči učenci, kateri plačujejo po 30 kr. na dan za hrano in stanovanje in pa 20 gld. šolnine na leto, in

2.) eksternisti, ki zunaj šole stanujejo in plačujejo le šolnino.

Lastnoročno pisane slovenske prošnje, ki morajo biti kolekovane s kolekom 50 kr. se imajo

do 30. septembra 1897

izročiti vodstvu deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu pri Novem Mestu.

Prošnjam je priložiti rojstni list, spričevalo dovršene ljudske ali kakega razreda srednje šole, zdravniško potrdilo o čvrstnem telesu in trdnem zdravju in župnijsko spričevalo o lepem vedenju.

Prošnjam za sprejem proti plačilu je priložiti revers ali obvezno pismo starišev, oziroma varuha zaradi vzdrževanja učenca.

Pristavlja se, da imajo učenci, ki dovrše to šolo, le dve leti vojaške prezentne službe.

Od deželnega odbora kranjskega.

Ljubljana, dne 27. julija 1897. (68—3)

Razglas.

Deželni odbor oddajal bo meseca septembra t. l. bika plemenjake belanske-pincgavske pasme in sicer v prvi vrsti občinam in le, če bi se teh ne zglasilo zadostno število, tudi privatnim živinorejcem.

Prošnje za bika pošljejo naj se

do 25. septembra t. l.

deželnemu odboru kranjskem v Ljubljani. (73—1)

Pogoji, pod katerimi se bodo biki oddajali so sledeči:

1.) Bik se mora pravočasno prevzeti na oni postaji, katero bo deželni odbor določil;

2.) pri prevzetju bika mora se plačati zanj polovica nakupnih stroškov;

3.) prejemnik bika se ima zavezati, da ga bo imel dve leti za pleme in da povrne po 5 gld. za vsak mesec, če bi ga iz kakeršnega koli vzroka, vedno pa z dovoljenjem deželnega odbora, pred pretekom dveh let prodal. Nasprotno pa bo deželni odbor dovolil nagrado 20 gld. če se bo bik rabil najmanj 4 mesece čez dve leti za pleme, za vsak nadaljni mesec pa po 5 gld.

Od deželnega odbora kranjskega.

V Ljubljani, dne 27. avgusta 1897.

Požiralnikove cevi
najboljše sredstvo napenjanje govedi takoj ozdraviti
(glej članek „Napenjanje govedi“ v št. 19. „Kmetovalca“ 1895. l.)
prodaja (58—5)

c. kr. kmetijska družba v Ljubljani
po 4 gld. 50 kr. komad.

Častiti raročniki blagovolijo naj naročila nemudoma prijaviti.

C. kr. priv. tvornica

R. A. SMEKAL

Čeh kot Prostjeva
Moravska.

Praga — Smihov
Česka.

Podružnica: Zagreb

priporoča

(59—4)

vsake vrste strojev za poljedelstvo in vinogradarstvo
potem stiskalnice za grozdje, brizgalnice proti peronospori, čistilnice za žito, trierje, slamoreznice mlatilnice i. t. d. Nadalje brizgalnice vsake vrste za ognjeglasna društva, kakor tudi razne predmete za tvorniške stroje.
— Lastni proizvod z jamstvom.

☞ Cene primerne, podružnice in prekupci
dobe izdatni popust. ☞

☞ Ceniki franko in badava. ☞

1000kratno preskušena ozimna semenska žita Ernesta Bahlsena v Pragi.

Posebne prednosti, katere so združene v mojih originalnih semenih in ista odlikujejo, so potrjena od kmetovalcev vseh dežel kakor od kmetijskih družb in zadrug s poročili in zahvalnimi pismi, katerih dojde vsako leto neštevilno. Ta semenska žita zagotavljajo kmetovalcu pri najbolj varni, tedaj najcenejši setvi najboljnjega pridelka na zrnu in slami, ter se priporočajo za vsaka tla, bodisi v gorovju ali na ravnam. Moja semenska žita so z ozirom na njihovo posebno prednost in sposobnost priporočena za setev vsakemu kmetovalcu v najznamenitejših gospodarskih in kmetijskih listih.

Po Bahlsenu zboljšana semenska réž „triumf“.

Ta réž se lahko seje kmalo ali pa pozno, (zadostuje 50 kg na oralo = 1600 □ sežnjev), je toraj zelo po ceni, ker se prihrani na semenu s tem, da jo je za setev polovico manj potreba kot druge réži. Ta réž vzraste na vsakih tleh in v vsaki legi, prenese hud mraz v krajih ker ne zapade sneg ali pa dolgo močo, kakor tudi trajajočo sušo, cvete pozneje kot druge réži; zatorej pomladne nevihte ali pa slane cvetočega klasja skoro nikdar ne pokvarijo. Vsak klas pa obrodi 80 do 100 zrn. — Močne in vztrajne bilke ne poležejo; vrednost slame je za 100 % večji nego pri drugi réži.

To réž, katero vzgajam najpozorneje kot originalno seme, razpošiljam v plom-biranih vrečah z mojo varstveno znamko: 1000 kg 155 gld., 100 kg 16 gld., 50 kg 8 gld., 25 kg 4 gld. 50 kr., vrečice z 5 kg za 1 gld. 40 kr.

Prvi pridelek iz izvirnega semena stane, če se vzame 100 do 500 kg približno 12 gld. meterski stot (manj ko 100 kg se te réži ne razpošilja) za 1000, 5000 do 10.000 kg so cene po dogovoru.

Balzenova imperijalna orjaška réž.

Poseje se te réži na oralo le 50 kg. Cena izvirnemu se-menu je: 1000 kg 130 gld., 100 kg 14 gld., 50 kg 7 gld. 50 kr., 25 kg 4 gld., vrečice z 5 kg 1 gld. 20 kr.

Svarilo! Prava semena teh réži se dobe izključno le pri meni; vreče nosijo mojo znamko in plombo. Svarim torej vsakega pred nakupom teh — včasih popolnoma ničvrednih semen — na katerih vrečah se ne nahajajo moje postavno varovane znamke.

Bahlsenove najnovejše vzgojene réži.

Bahlzenova réž „elite“.

(Novosti iz leta 1897)

na 200 do 240 cm visokih bilkah vzraste 17 do 25 cm veliko, debelo in polno klasje v finih lušinah z zelo močnatim zrnjem.

1.) Ta vrsta réži je vzbudila na mojem poskusnem polju splošno presenečenje, ter se so na prošnjo jako čislana tukajšnjega strokovnega (kmetijskega) lista klasje in izrastki fotografovali.

2.) Natančnejši opis v mojem jesenskem ceniku. Ker je zaloga te réži še jako majhna, oddajam jo le za poskuse.

Bahlsenova réž „vasa-triumf“

vzraste in obrodi na vsakem kraju; v gorovju, dolinah, močvirjih itd. — Stojéča cele tedne pod vodo, je iz vsacga zrna pognalo 20 do 30 bilk z čez 20 cm velikim polnim klasjem. Natančnejši popis v ceniku.

Dokler kaj zaloge, oddajam obe predstojéče vrste: 50 kg 13 gld., 25 kg 7 gld., 10 kg 3 gld. 50 kr., 5 kg 2 gld.

Bahlsenova regenerirovana donska pšenica

ktere se poseje le 70 kg na oralo (1600 □ sežnjev) je na lastnih poskusnih poljih in, kakor na podlagi poročil iz krajev, kjer se ne more nobena druga pšenica sejati, daleč nadkrilila vsako drugo zlahtno pšeničo, bodisi glede pridelka na zrnju ali pa slami. (Glej izvirna poročila v katalogu.) Cena: za 1000 kg 180 gld., 100 kg 19 gld., 25 kg 5 gld. 50 kr., poštné vrečice 5 kg 1 gld. 40 kr.

Bahlsenova storževa pšenica (Kolben-Weizen)

z krasnim klasjem, podobnim storžem, preskušena ter se priporoča za visoke in mrzle lege. Cena: za 1000 kg 190 gld., 100 kg 20 gld., 25 kg 5 gld. 50 kr., poštné vrečice 5 kg 1 gld. 40 kr. (71—1)

Vse cene se razumejo z vrečami vred. Vsaka vreča je plombirana in nosi mojo postavno varstveno znamko.

Moje jesenske cenike z mnogimi zanimivimi izvirnimi poročili razpošiljam zastonj in poštnine prosto.

Bahlzenova réž „elite“.

Ernest Bahlsen.

Bahlsenova
zboljšana réž
„triumf“.

IM UNTEREN ZUSTAND N. L. NATUR BEZ X. A. P. A. S. K. A.

Mala naznanila.

Vsak od c. kr. kmetijske družbe kranjske sme po dvakrat na leto in sicer brezplačno prijaviti med „Malimi naznanili“ kako objavijo tikajočo se gospodarskega prometa. Objava ne sme presegati dve vrsti in je vsako vrsto čez to število plačati po 5 kr. za vsak tatis. Neudje plačajo za objavo med „Malimi naznanili“ po 5 kr. za vsako vrsto in vsak tatis. Denar je naprej poslati.

160 hl pristne dalmatinske črnine (črnega vina), posebno priljubljene in za poletni čas od zdravnikov priporočene, ter 400 l tropinovca, vse domači pridelek (za pristnost blaga se jamči), prodaja od 350 l naprej, dokler traja zaloga, po zmerno nizkih cenah Alojziju Bratina, grajščinski oskrbnik v Dubrovniku (Ragusa), Dalmacija. (126)

Dečka, starega okoli 14 let, kateri ima veselje do čevljarstva, ter je pošten, ubogljiv in dobro vzgojen, sprejme takoj v poduk Rudolfa Merčun, čevljarški mojster v Ljubljani, Florijanske ulice št. 35. — V zvezi je hrana in stanovanje; vse drugo po dogovoru. (136)

Več dobro ohranjenih vinskih sodov kupi Franc Kočevar, posestnik in gostilničar na Vrhnikih. (144)

JOSIP LEUZ

trgovec

v Ljubljani, Reselnova cesta

kupuje različne pridelke, kakor: lepe, drobno narezane, posušene jedilne gobe, sveže črešminove jagode, divji kostanj, želod, ježice, bukov žir, koruzne lase z odstranjenimi črnimi konci, posebno pa krompir ter sadje za mošt, zadnja dva pridelka tudi cele vagone. — Dalje kupuje smrekovih storžov vsako množino; i. s. plačuje vse po možno visokih cenah. (63—4)

Važno za kmetijstvo!

je:

Redilna štupa za kuretinu

edino koristna za kokoši, purane, race in gosi. Pospešuje rast mesa in maščobe, kakor tudi množi valjenje jajec. 1 zavož z navodilom 25 kr. 5 zavojev samo 1 glđ.

Redilna štupa za prašiče.

Najboljše varstveno in dijetetično redilno sredstvo za prašiče. 1 zavož z rabilnim navodilom 25 kr., 5 zavojev samo 1 glđ.

Redilna štupa za živino, za konje, rogato živino in govee i. t. d.

Skoro vže 40 let z najboljšim vseh malo da ne po vseh hlevih v rabi, ako živina ne mara jesti, dalje zboljšuje mleko.

Zavož z rabilnim navodilom 50 kr., 5 zavojev samo 2 glđ.

Vsa ta naštetá sredstva se dobijo: (50—7)

v apoteki Trnkócz-ya v Ljubljani zraven rotovža in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo.

C. kr. kmetijska družba kranjska

oddajala bo seme, i. s. prvi pridelek iz

(67—1)

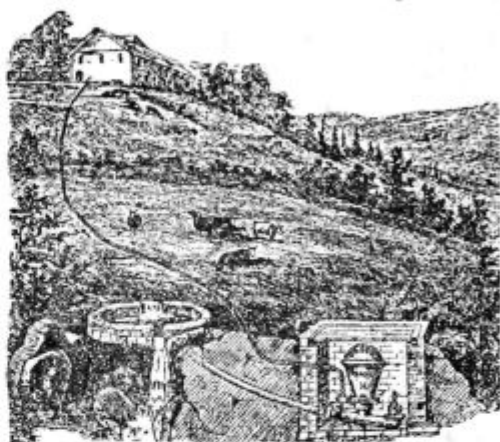
izvirne Bahlisenove réži

„triumf“ in „imperial“,

katera se je v vsakem oziru izbornó sponesla, po 10 glđ. 100 kg.

Karol Kavšek v Ljubljani

Na Kranjskem največja zaloga najboljših kmetijskih strojev

kakor: razsekalnice, slamorezavnice, mlatnice, vitali, trijerji, stikalnice za sadje, mlini za mlenje na debelo itd.

◀ Pozor! Popolno jamstvo! Najceneje! Novo! ▶

Jeklene cevi za vodovode in sesalnice!

Občine in kmetovalci, katerim pomanjkuje vode ali jo morajo od daleč donášati, morejo si prirediti s prav malimi stroški samodelujoč vodovod, kateri, napeljan z doline 150 metrov, noč in dan sesa vodo in jo dovaja do 1000 metrov dalje.

Troškovniki in pojasnila dajo se zastoj.

Spričevalo. G. Karolu Kavškemu v Ljubljani. Na Vaše vprašanje rad in z veseljem potrdim, da sem z napeljavo samodelujočega vodovoda, katerega je izveršil Vaš zastopnik gospod Franc Zeman, popolno zadovoljen, ker dobivam iz 60 metrov nižjeležečega in 400 metrov oddaljenega izvirka vsak dan 3000 litrov vode naravnost v hišo in hlev, katero porabim ponajveč za namakanje ertov. Ker me stane vsa napeljava samo 300 glđ., vsled nje pa odpade trudapolno, mnogo časa porabljačote in troškov povzročajčote dovažanje oziroma donájanje vode, ker je tudi živina z vodo povsem preskrbljena, zavarovalnina vsled napeljave znižana in ker pravilno namakanje zemljišča pospešuje obilnejšo rast pridelkov, torej smem trditi, da si edino vsled napeljave vodovoda prihranim letnih 500 glđ. Ker napeljava vodovoda ne potrebuje nobenega nadzorstva, tudi tekem 30 let ne bode treba nikakih poprav, torej smem z dobro vestjo priporočati to izvrstno napeljavo povsem in vsakomur, kjer in komur primanjkuje vode. (64—4)

Konečno izražam za vestno in natančno izvršitev še najtoplejšo zahvalo ter beležim velespoštovanjem

Franc Eržen,
posestnik.

Mrzli Vrh, dné 25. junija 1897.

Sirarja

ki je tudi popolnoma več živinoreje in zna dobro molžti, in

dva hlapca

za molžo vsprejme v službo

grajščina Rakovnik, pošta Št. Rupert,

Dolenjsko.

(75—1)